

IV.

A *hírlap-osztály* gyarapodása. *a)* Köteles példányokból: kimutatással csomagokban 5976 szám, számokban 214 évf. 15062 szám. *b)* Ajándék Kürthy Gyula úrtól Noviny 1850. 2 évf. 52 szám. *c)* Vásárlás Thurzó Ferencztől kiegészítések 8 kor. 5 évf. 62 szám, Mikutól román lapok 110 kor. 1855—71-ig lapok 10 évf. 702 szám. Összesen 231 évf. 21,854 szám.

Az évnegyed folyamán a könyvtárban 940 egyén 2062, használat házon kívül 23 egyén 45 kötetet. Összesen 963 egyén 2107 kötetet használt.

Czéduláztatott 65 hírlap és 561 évfolyam, átnézetett 231 hírlap 21,854. Kötés alá adatott 462 darab hírlap; a könyvkötőtől visszaérkezett 169 kötet hírlap; ezért fizettetett 524 korona 80 fillér.

A köteles példányok, melyek kimutatással (csomagokban) beérkeztek, a gyarapodási könyvbe irattak és a nyilvántartási lapokra vezettettek; ezeken kívül a számonként beérkezett hírlapok is összegezve hetenként beirattak, betürendbe osztályoztattak és elhelyeztettek. A csomagküldeményekben hiányzó hírlap-számok azonnal reclamáltattak és ezek is följegyztettek.

A BUDAPESTI MAGYAR KIRÁLYI TUDOMÁNY- EGYETEM KÖNYVTÁRA 1902-BEN.

A budapesti m. kir. egyetemi könyvtár 1902. évi állapotáról dr. *Ferenczi Zoltán* a következő jelentést terjesztette a n. m. vallás és közoktatásügyi miniszter ur elé:

A budapesti m. kir. tudomány-egyetem könyvtárának 1902. évi működéséről és állapotáról szóló igazgatói jelentésemet mély tisztelettel a következőkben teszem meg:

E jelentésem az előbbiekhöz képest valamivel később jelenik meg s később jelenik meg pár hónappal az 1902. évi könyvtári gyarapodás jegyzéke is. Mindkettőnek oka ugyanegy, t. i. az, hogy Nagyméltóságod elrendelvé a nyomdai költségeknek az illető egyetemi intézetek általi fedezését, én oly kérést adtam be, hogy a tisztán hivatalos természetű nyomtatványokat igenis fedezze a könyvtár pénztára; de az évi gyarapodási czimjegyzék kiadását továbbra is méltóztassék Nagyméltóságod a könyvtár megterhelése nélkül eszközöltetni, mint előbb, a következő okokból: a gyarapodási czimjegyzék kiadása eddig sohasem terhelte a könyvtári átalányt, továbbá nem szorosan véve hivatalos kiadvány, hanem az egyetem és közönség tudományos céljait szolgáló általános érdekű nyomtatvány, a szűkre szabott átalányt aránytalanul megterheli, holott a jelenleginek fölemelése érde-

kében ismételt fölterjesztések történtek, eddigelő azonban eredmény nélkül. A kérdés máig eldöntetlenül maradván, tovább e gyarapodási jegyzék kiadását halaszthatónak nem véltem. Szerencsés volt azonban könyvtárunk elérni azt, hogy az egyetemi hallgatók által fizetett könyvtári illeték már 1903-ra teljes összegben vétessék fel a költségvetésbe s így az 1903-ki, még meg nem szavazott költségvetés az egyetemi könyvtári átalányt 4000 koronával többre vette fel az új ügyviteli szabályzat 7. §. c) pontja végrehajtása céljából.

Itt van helye annak, hogy pár szóban legalább említsem könyvtárunk helyzetét az egyetemi hallgatósággal és közönséggel szemben, tekintve a nem csekély számú és éppen nem igazságos támadásokat, melyek időnkint a hírlapokban olvashatók. Az olvasóteremre s általában a könyvtárra vonatkozó főbb megjegyzések a következők: az olvasóterem nem elég nagy, azért a hallgatóságnak várnia kell, hogy bejuthasson, nincs benne elég könyv s a belső teremből való kihozásra sokáig, esetleg egy napig is kell várni, a kiszolgálás nem elég gyors és az olvasóterem nincs elég ideig nyitva, a katalógus nyomtatott köteteinek átnézése sok időt vesz igénybe, nem kap mindenki elég szabadon ki könyvet. Ezekre a válasz a következő: Az olvasóteremben volt 102 hely eredetileg; ezeket már évek óta 124-re szaporítottam; több helyet csinálni nem lehet, hacsak minden munkásságot meggátolni nem akarunk, s az a megjegyzés, a melyet egy támadásban olvasni lehetett, hogy célszerű berendezéssel ugyane teremben 600 hely is volna létesíthető, komolyan nem vehető. Emellett azonban igaz az, hogy az olvasóterem kicsiny, mert mikor az épület megnyílt 1876-ban, volt 2532 hallgató s az 1902/3-ik év I. felében volt 6277 hallgató; tehát az egyetem ily növekedéséhez az olvasóterem nem épült és még kevésbé volt ilyennek tervezve, mikor a hallgatók száma 2200 körül volt. E bajon tehát csak új olvasóteremmel, esetleg termekkel lehet segíteni, melyeknek körülbelől 5—600 olvasót kellene együtt befogadniok; valamint csak a könyvtárépület kibővítése fog a könyvtár összes egyéb bajain is segíthetni; mert az egész épület ma már szűk. Ugyanezek az olvasótermek fognak segíteni a panaszok többi részén is; mert akkor szakszerűen fog lehetni a termeket berendezni s a közönség gyorsabban jut nagymennyiségű könyv használatához. Viszont szükséges volna egy olvasótermet a tudományos kutatóknak berendezni, akik egyszerre számos könyvet óhajtanak használni; mert noha most is kikaphat bárki több könyvet is egyszerre, a komoly munkában már csak a hely szűke, a szomszéd olvasó tulságos közelsége is meggátolja a dolgozót. Abban, hogy valaki nem elég gyorsan jut a kért könyvhöz, a könyvtár több módon próbált segíteni. Így első sorban is azzal, hogy megnyitotta a kutatók számára a hivatali helyiséget és főleg azzal, hogy újabban legalább senkit, aki ide fordult, el nem utasított anélkül, hogy segíteni rajta ne próbált volna; de a legfőbb nehézség oka ebben is a könyvtár helyisége. Ugyanis egy-

egy könyv kihozatala egész kis utazással jár, 8—10 perczet vesz igénybe, holott 2—3 percznél nem volna szabad több időbe kerülnie; de ezen gyökeresen segíteni csak egy teljesen korszerű s e célra berendezett épülettel lehetne, mely éppen ezeknek az igényeknek volna megfelelő; azonban ha az épület kibővítése szakszerű irányban fog történni, a bajon már csak az is segíteni fog.

De való az is, hogy bizonyos igények kielégíthetetlenek lesznek jövőre is. Első sorban is mindig lesznek, akik a nyitvatartás idejével elégedetlenek maradnak. Jelenleg a könyvtár nagy olvasóterme nyitva van 9—12-ig és d. u. 3—8-ig, a hivatal s a hírlapok és folyóiratok helyisége 9—2-ig és 3—6-ig; tehát minden helyiség 8 óra hosszát. A tapasztalás azt mutatja, hogy 12—2-ig és estve 8 után nálunk senki vagy igen kevesen keresik és keresnék fel a könyvtárt, tehát 8—9-ig és 2—3-ig volna az a két óra, melyet még hozzá lehetne a mostaniakhoz adni, a mit lehetne is, hiszen lehetne még többet is. ez csak személyzetkérdés; azonban ekkor is volnának bizonyára olyanok, kik estve 8 után vagy reggel 8 előtt óhajtanának valamit sürgősen keresni.

Éppen így lehetetlen lesz a czímtárak kérdésében is a várokozást mindenben kielégíteni. Jelenleg az egyetemi könyvtárnak van általános betűrendes czédula és betűrendes czédula-szakczímtára, a külön czímtárakon kívül. Emellett a szakczímtári gyarapodást, 1877 óta, a könyvtár kiadja évenként; ki van adva az egész kéziratár és kodexek czímtára is. Már most igaz az, hogy aki a könyvtár szakczímtárait át akarja tanulmányozni, annak 1877 óta az összes köteteket át kell néznie; de erre más mód nincs és nem is lehet; hiszen mindenütt csak évi gyarapodást nyomtatnak ki, maga a német és francia könyvpiacz is, melyek a legjobb évi czímtárakat készítik, ilyeket adnak s a több évet összefoglaló kötetek csak számos évvel utóbb jelennek meg. De a ki még annyi tanulmányra is sajnálja idejét, hogy 20—25 kötetnek az öt érdeklő részét legfőlebb egy órai munkával áttanulja, az csak azt bizonyítja be, hogy komoly tudományos célja nincsen. Mert minden pl. 10 évfolyamról újra összesített gyűjtő czímtárt nyomtatni ki, s az eddigiekről összefoglalva ugyanazt tenni lehetne s valami nagy munka nem is volna; de rendkívül költséges volna miatt tudunkal sem sehoh sem tettek vele próbát. Egyébiránt e hiányon is úgy segítettem, hogy az eddig megjelent nyomtatott czímjegyzékekből szakok szerint kötettem be öt példányt az olvasóterem számára. E nyomtatott czímjegyzékek így is nagy pénzbe kerülnek s a költséggel hasznuk arányban alig áll; mert aki tudományyal akar foglalkozni, szakja irodalmát úgyis máshonnan, másképpen kell összeállítania s a könyvtárba csak azért megy, hogy megtudja, mi van meg belőle, amit nyomtatott czímjegyzék nélkül is könnyen megtudhat. Ezért is ennek tudatában sem a British Museum, sem újabban a Bibliothèque Nationale nem szak-, csak betűrendes czímtáraikat nyom-

tatták ki, sőt a szakberendezés iránti régi törekvés és követelés is apadóban van.

Az, a ki maga nem tudja a könyvtárban mit kell keresnie, hanem ezt a könyvtártól kívánja megkérdezni: az lehetetlen feladatot kíván és ahol a közönség kezén betürendes czimtár van, ez csak arra való, hogy kiki maga keresi ki a könyvet és így a hivatalnokokon könnyít vele; de természetesen minden esetben tudnia kell, hogy mit akar keresni. Ezen segítni, a közönséget szakszerű felvilágosítással ellátni csak egy mód volna megközelítőleg, az, ha minden tudományszakra külön-külön hivatalnok állna a közönség rendelkezésére. Ekkor bemehetne a tájékozatlan kutató akár s szólhatna így: én ezzel és ezzel akarok foglalkozni, kérek utasítást és könyveket. Ámde még ez is csak általános tájékoztatásra vonatkozhatik; mert ma a külön szakkérdések a legrészletesebb szakismeretekben oly tájékozást kívánnak, hogy oly hivatalnok, aki mindenben a tudományos kutató akarónak rendelkezésére állhasson és segíthessen, teljes lehetetlen. Eszerint olyat állítani, hogy mert ily szaktájékoztatást nem mindenben nyerhetni a könyvtárban és ez már számos tudományos generációt tönkretett, a mint ezt valaki írta, könyvtárunkat is bele-sorolva, kevés lelkiismeretességre mutat.

Arra nézve, hogy nem mindenki kap elég szabadon ki könyvet, ebben van valami igaz; de egyfelől éppen alólírt tette bele az új szabályzatba, hogy indexe letevése mellett bármely egyetemi hallgató vihessen haza is könyvet s ha ezt nem oly arányban teszik, mint tehetnék, nem a szabály az oka; másfelől pedig, aki nálunk valaha könyvtárt vezet, tudhatja, hogy a mi közönségünk egy rész, mily nehézkes, sőt megbizhatatlan a könyvek visszaszolgáltatásában. Ha tudnák az illető panaszkodók, hogy olykor tíz megintésre és házhoz küldésre is szükség van, míg a kivett könyvet vissza lehet kapni s néha még így sem sikerül: azok talán jobban megválogatnák a panasz és vád szavait. Hiszen könnyebb valamit megadni, mint megtagadni. És ha tanuik volnának az illetők, hogy a legtartósabb kötésekkel ellátott művek alig félév alatt milyekké válnak az olvasóteremben a használat következtében, talán kiméletesebbek volnának vádjaikban. Nekünk még nagyon sokat kell haladnunk a közvagyon kimelésében s e tekintetben Németországra való minden hivatkozás korai. Olvasni kell csak a műegyetem rector magnificusa szavait, melyekben arról a szükséges intézkedésről emlékszik meg 1902/3-iki beszámolójában, hogy a könyvtár látogatására nézve arcképes igazolványokat kellett behozni. Amint tehát a fentebbiekben kifejtettem, a bajokon és panaszokon még egy esetleg pár olvasóteremmel, az épület szakszerű kibővítésével lehet és kell segíteni s ezzel az indokolt bajok megszünnének; az indokolatlanokon segíteni nem szükséges. Természetes az is, hogy e panaszok legtöbbször könyvtárunkat érik. Ennek főoka az, hogy ezt használják nemcsak legtöbben, hanem

többen, mint összes nyilvános könyvtárunkat együttvéve. A kinek nagyobb mennyiségű, szakszerűbb könyvgyűjtemény kell, az többnyire könyvtárunkat keresi fel és kell fölkeresnie. Ebből azonban természetesen következik, hogy könyvtárunkban kell oly helyzetet létrehozni, hogy a jogos igényeket ki lehessen elégíteni úgy, mint a fentebbiekben körvonaloztam.

Könyvtárunk személyzetének ügyeiben a következő változások történtek:

1. A könyvtár-őrök és tisztek magasabb korpótléka a könyvtári szervezeti szabályzat módosított 8. §-a alapján folyósítottatott 36.306/902. vkm. sz. a. 2. Dr. Máté Sándor, első ór 45.154/902 vkm. sz. alatt a VII. fiz. oszt. első fokozatába lépett elő; magasabb négy korpótléka fejében 1600 korona utalványoztatott ki 54.532. vkm. sz. a.; végül az ötödik korpótléka is folyósítatott 64.935/902. vkm. sz. a. 3. Dedek Crescens Lajos I. oszt. tisztnek ő Felsője legkegyelmesebben a könyvtári címzet és jelleget adományozta 85.114/902. vkm. sz. a. 4. Dr. Dézsi Lajos II. oszt. tiszt a IX. fiz. oszt. első fokozatába lépett elő 8.649/902. vkm. sz. a. 6. Tetzl Lőrincz, III. oszt. tiszt a X. fiz. oszt. első fokozatába lépett elő 16.115/902. vkm. sz. alatt.

A szolgaszemélyzetben a következő változások történtek:

a) A múlt évben elhunyt Misell Jakab szolga helyébe 3.466/901 —2. rectori szám alatt Pintér József neveztetett ki egyelőre egyévi probaidőre. A kinevezés 20.958/902. vkm. sz. a. megerősített; b) Deim István kapus 4771/901—2. rectori szám alatt az altisztek második fizetési fokozatába lépett elő, mely előléptetés 43.350/932 vkm. sz. a. megerősített; c) a ruhatári napszámos díjazására 1902. évi július és augusztus hónapokra 2 korona napidíj utalványoztatott 44.150 vkm. sz. a.

A könyvtár bevételei tettek 1902-ben 29.000 koronát az állami átalányból, továbbá egyéb bevételekből (pénztármaradvány 1901-ből, időközi kamatok, beiratási és könyvtárilleték) 10.165 korona 37 fillért, összesen 39.165 korona 37 fillért. Ez összeg részben a fennálló kötelezettségek törlesztésére, nagyobb részben pedig új beszerzésekre fordított. A lefolyt évben könyvtárunk vétel útján szaporodott 2983 kötettel, ajándék útján 1663 kötettel és füzettel. E rendes évi gyarapodás tehát összesen 4646 kötetet tesz. Ehhez járul a Dr. Horváth Dezső kir. táblai bíró özvegye által ajándékozott könyvtár 168 kötettel, Dr. Elischer Adolf fővárosi orvos úr adománya 187 kötettel s végül a Budapesten főnállott Franciaakör (Cercle Français reánk maradt könyvtára 510 kötetben. Ezekkel együtt az 1902. évi gyarapodás 5511 kötet.

Könyveket ajándékoztak: a) Hatóságok, intézetek, testületek és szerkesztőségek. M. Orsz. Képviselőház, M. kir. kormány. Cs. és kir. közös kormány, Amerika Egyesült Államok kormánya, Argentí-

nia köztársaság kormánya, francia, indiai, mexikói, olasz, orosz, osztrák és román kormányoktól, továbbá az alsó-ausztriai, bosznia, cseh, dalmátiai, felső-ausztriai, galicziai és morvaországi tartományi kormányoktól; Fehér, Hunyad, Szabolcs és Szilágy vármegyéktől; Budapest székesfőváros, Kolozsvár, Ogulin, Senj, Sepsi-Sz.-György, Temesvár, Varasd, Vukovár, Zágráb, Zimony városoktól és Péczel községtől, továbbá: Boston, Buenos Ayres, Mexiko és Rosario de Santa Fé városoktól, M. kir. állami rendőrség főkapitányától, Cs. és kir. hadilevéltártól, M. kir. állományomdától, M. kir. államvasutak igazgatóságától, M. kir. központi statiszt. hivataltól, Budapest székesfőváros statiszt. hivatalától, K. u. k. statistische Central-Commission-tól, osztrák statiszt. hivataltól; Esztergomi és kalocsai érseki egyházmegyéktől, Magyar cisztercita-rendtől, M. Tud. Akadémiától, Académie royale de Belgique-től, Reale accademia dei Lincei-től, Budapesti és miskolci keresk. és iparkamráktól, Aradi első takarékpénztártól; Múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége, Múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa. M. Nemzeti Múzeum, Székely Nemzeti Múzeum (Sepsi-Szt.-György), Nagybányai Múzeum-Egylet, Honti Múzeum, Orsz. képtár, Bács-Bodrog vm. történelmi társulat, Nagyvárad Szigligeti-Társaság, Franklin-társulat, Izr. irod. társulat, Magyar jogászegylet, Orsz. magy. gazdasági egyesület, Magyar mérnök és építész-egylet, Szent-István-Társulat, Szent-Imre önképző-egylet, M. kir. földtani intézet, Meteorologiai és földmágnességi m. kir. közp. intézet, Természettud.-Társulat, Haynald-Observatorium (Kalocsa), Budapesti egyetemi növénykert, Magyar Aëro-Club, »Csak szorosan« egylet, Budapesti nemzetközi gyermekvédő congressus, Stefánia-gyermekkorház, Budapesti tud.-egyetemi orvostan-hallgatók segély-egylete; továbbá: U. S. Department of Agriculture, Commission impériale de Russie à l'Exposition universelle de Paris 1900, Verein für siebenbürg. Landeskunde (Nagy-Szeben), Matica Srpska, Société d'histoire econtemporaine (Paris), Central-Bureau der internat. Erdmessung (Berlin), Comité international des poids et mesures (Paris) Association géodésique internationale, Smithsonian Institution, Asiatic Society of Bengal, Geograph. Society America, Société des antiquaires du Nord, Geological Survey of Canada, Pathological Society (London), Norwegivn North-Atlantic Expedition, Cammissioner of Education, John Hopkin's Hospital (Baltimore), Verband oesterreich. Gastwirte und Gasthofbesitzer. — A könyvtárak közül: Bibliothèque de Besançon, John Crerar Library (Chicago), Frankfurti városi könyvtár, Müncheni bajor kir. udvari és államkönyvtár, Stockholmi egyetemi könyvtár, Strassburgi császári és egyetemi könyvtár. — A szerkesztőségek közül a következők: Alkotmány, Aradi Közlöny, Néppárti Ujság, Pester Lloyd, Pesti Hírlap, Pesti Napló, Veszprém vármegye, Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok, Ország Világ, Kakas Márton, Borsszem Jankó, Üstökös, Bolond Istók, Budapesti Közlöny, Orsz. Törvénytár,

Jogtud. Közlöny, Büntetőjog Tára, Orsz. középiskolai Tanáregyesületi Közlöny, Archaeologiai Értesítő, Erdélyi Múzeum, Turul, Magyar Nyelvőr, Corvina, Magyar Szemle, Politikai Szemle, Magyar Zsidó Szemle, Magyar Sion, Magyar Orvosi Archivum, Gyógyászat, Gyógyszerészeti Hetilap, Gyógyszerészeti Közlöny, Zenelap, Zenevilág, Magyar Ipar, Magyar Iparművészet, Technologiai Lapok, Magyar Nemzetgazda, Religio-Vallás; továbbá számos fővárosi és vidéki politikai, tudományos és szépirodalmi lap részéről érkezett tiszteletpéldány. A külföldi szerkesztőségek közül: Aarboger, Bollettino delle pubblicazioni Italiane, Chronique de France, Leopoldina (Halle a/S), Salesianische Nachrichten (Turin), Wiener Zahnärztliche Monatsschrift. — *b)* A magyar egyetemek és felsőbb tanintézetek közül: Budapesti egyetem, Budapesti egyetem rectori hivatala, Budapesti egyetem bölcsészeti kara, Kolozsvári egyetem, Egeri érseki joglyceum, Kecskeméti ev. ref. jogakadémia, M. kir. állatorvosi főiskola, Pozsonyi állami tanító-képző, Brassói ev. gymnasium. Azonkívül a beérkezett 217 drb iskolai értesítő egy részét közvetlenül az illető intézetek küldték be, másik részét a nagym. vallás- és közokt. m. kir. miniszterium útján kapta a könyvtár. — *c)* A külföldi egyetemek közül; Athen, Basel, Bern, Bonn, Catania, Coimbra, Edinburgh, Greifswald, Grenoble, Halle-Wittenberg, Harvard University, John Hopkins University, Jassy, Jurjev (Dorpat), Kopenhága, Königsberg, Krakó, Lausanne, Lyon, Marburg, Montpellier, Odessa, Páris, Scuola super. di agricoltura in Portici, Prága, Princeton University (New-Jersey), Toulouse, Tübingen, Utrecht, Wien. — *d)* A magánosok közül: Ábrányiné Katona Klementin (Budapest), Amberg Emil (New-York), Gr. Apponyi Sándor (Lengyel), Dr. Árkövy József egyet. tanár (Budapest), Balch Edwin Swift (Philadelphia), Almási Balogh Lóránd (Budapest), Dr. Baranyai Béla (Pécs), Berendy, Bihar Jenő Budapest, Bubics Zsigmond püspök (Kassa), Cantacusino G. Gr. (Bukarest), Chélu Bey, Czeizel Gábor (Nyitra), Dévay József, Dr. Dézsi Lajos (Budapest), Ifj. Entz Géza (Budapest), Fejér Ipoly főapát (Pannonhalma), Dr. Ferenczi Zoltán egyetemi könyvtárigazgató (Budapest), Dr. Ferenczy Árpád (Budapest), Fest Aladár (Fiume), Fülöp Jenő tanárjelölt (Budapest), Gassner (Besztercze), Gielkens Émile (Hasselt, Belgique), Goppelsroeder Friedr. (Basel), Gronau K. Th. E. (Hagen i. W.), Gulyás Pál (Budapest), Hajnóczy R. József (Lőcse), Dr. Hegedüs István egyetemi tanár (Budapest), Horton-Smith (London), Dr. Horváth Ödön (Eperjes), Dr. Huszár Vilmos (Budapest), Illésy János (Budapest), Jorga Nic. egyetemi tanár (Bukarest), Jusinus (Budapest), Kadlec Kar. (Prága), Kalecsinszky Sándor (Budapest), Károly János kanonok (Székesfehérvár), Koller János (Árad), Koncz József (M.-Vásárhely), Dr. Kováts Gyula egyet. tanár (Budapest), Dr. Körösy József (Budapest), Dr. Kunz Jenő (Kolozsvár), Láng Nándor (Budapest), Lippich Elek (Budapest), Löw Immanuel (Szeged), Lunstedt (Stockholm), Mac Donald Arthur (Washing-

ton), Máday Adolf, Márffy Ede (Budapest), Dr. Márki Sándor (Kolozs-vár), Dr. Máté Sándor (Budapest), Merck E. (Darmstadt), Meyer Chr. Staats-Archivar (München), Mieck P. (Berlin), Mira G. M. (Palermo), Moese Gusztáv (Brassó), Mommsen Theodor (Berlin), Mutze Oswald, Nagy Lajos (Kolozs-vár), Nagy László (Budapest), Némäti Kálmán (Budapest), Niesen Max v. (Wiesbaden), Pálffy Gyula (Budapest), Pálfi Márton (Kolozs-vár), Dr. Papp Dezső (Budapest), Pertl András (Budapest), Pongrácz Elemér szerkesztő (Ipoly-ság), Praun Joh. (München), Reinhard J., Révész Géza, Réz Mihály (Budapest), Rieger Wilh. (Graz), Robinson Charles Alex. (Princeton), Schatz Dezső Schlesinger F., Schmall Lajos (Budapest), Seemann kiadó (Leipzig & Berlin), Sennowitz Adolf (Budapest), Soulsby Basil (London), Stjenberg Nils, Szabó József (Arad), Szalay László (Budapest), Szemere Miklós (Budapest), Téglás Gábor (Déva), Dr. Than Károly egyetemi tanár, Tihanyi Mór, Tóth Mike (Kalocsa), Turchanyi Elemér szerkesztő, Vadász Imre (Budapest), Vajda Ödön zirczi apát, Dr. Vécsei Tamás egyetemi tanár, Villa Pietro őrnagy (Trieszt), Vusio E. M. (Wien), Dr. Walter Gyula (Budapest), Welcker Adair (San-Francisco), Welwart Béla (Budapest), Wiklund K. B. (Upsala), Zarándy Á. Gáspár (Budapest), Zimmert K. (Nikolsburg).

A külföldi könyvtárakkal és tudományos intézetekkel való érintkezéseinkről a következő jegyzék szól: Az admonti Stifts-Bibliothek, Cs. és kir. udvari könyvtár (Wien). Cs. és kir. egyetemi könyvtár (Wien). Cs. és kir. közös pénzügyminisztériumi levéltár (Wien). Berlieni kir. könyvtár. Czernowitzi egyetemi könyvtár. Frankfurti Rothschild-könyvtár. Göttingeni egyetemi könyvtár. Gráci egyetemi könyvtár. Hallei egyetemi könyvtár. Krakói Jagello-egyetemi könyvtár. Lembergi egyetemi könyvtár. Lipcsei egyetemi könyvtár. Müncheni b. kir. udvari és államkönyvtár. Müncheni egyetemi könyvtár. Strassburgi csász. egyetemi és orsz. könyvtár.

I. TÁBLÁZAT.

Az egyetemi könyvtár köz-olvasótermét látogatók foglalkozási ág szerinti kimutatása az 1902. évben.

	Január	Február	Márczius	Április	Május	Június	Szeptember	Október	November	Deczember	Összesen
Jog- és államtud. hallgató	87	65	29	32	18	4	658	464	131	55	1543
Orvostanhallgató	15	15	10	2	1	—	135	53	26	7	264
Bölcészethallgató	30	36	17	5	10	3	462	206	64	21	854
Gyógyszerészhallgató	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	3
Hittanhallgató	—	—	—	3	—	—	3	—	—	—	6
Műegyetemi hallgató	19	10	8	2	2	1	65	63	29	17	216
Közép- és szakisk. tanuló	—	—	2	—	—	—	27	65	5	1	100
Állatorvostanhallgató	1	—	—	—	—	—	7	7	1	—	16
Jog- és államtud. szigorló	2	4	—	1	1	2	21	4	—	6	41
Orvostani szigorló	—	—	—	1	—	—	3	3	—	—	7
Bölcészeti szigorló	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ügyvédjelölt és joggya- kornok	9	4	8	7	1	8	44	23	17	5	126
Tanár- és tanítójelölt	2	2	1	1	—	2	8	1	2	2	21
Magánzó	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Hivatalnok	4	2	6	5	4	5	16	24	8	5	79
Hírlapíró és író	—	1	—	—	—	1	1	2	1	—	6
Tanár és tanító	2	2	1	2	3	1	6	7	6	2	32
Ügyvéd	1	2	3	2	3	2	2	3	2	2	22
Orvos	1	—	1	1	—	—	1	2	4	—	10
Lelkész	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	4
Katonatiszt	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Kereskedő	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2
Mérnök	3	2	—	—	—	1	2	2	3	1	14
Művész	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vegyész	—	—	—	—	—	—	—	6	1	—	7
Műiparos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Gazdász	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Közigazg. tanf. hallg.	—	5	1	—	—	—	—	—	—	—	6
Gyógyszerész	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Állatorvos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	177	151	87	66	45	31	1462	938	300	127	3384

A 3384 látogatási jogosultsággal bíró olvasó 63,422 ízben vette igénybe az olvasótermet és itt 67,551 művet használt. Az erre vonatkozó részletes kimutatás a II. táblázatban foglaltatik.

II. TÁBLÁZAT.

Az egyetemi könyvtár köz-olvasótermének forgalma
az 1902. évben.

Hónap	Olvasók összege	A használt művek szakok szerint									A használt művek összege
		A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	
		Hittudom.	Jogtudom.	Allamtud.	Orvostud.	Mathem. és term.-tud.	Bölcsészet- és nevel.-tud.	Történelmi és földr.-tud.	Nyelvészet és irodalom	Egyet. encycl. és vegyesek	
Január	6200	22	2261	825	888	637	141	560	899	504	6737
Február ...	7750	15	3349	1023	827	566	174	635	1143	563	8295
Márczius ...	5860	16	2358	762	646	436	163	443	747	438	6009
Április	6365	10	3131	956	595	388	162	494	724	427	6887
Május	5610	11	2784	800	606	434	154	505	446	289	6029
Június	2187	2	1032	361	158	213	51	197	213	155	2382
Szeptember	3570	10	1313	308	396	532	131	459	485	268	3902
Október ...	9428	17	3895	1118	786	1016	221	1138	1311	487	9989
November	9513	11	4077	995	1047	783	287	1074	1238	408	9920
Deczember	6939	8	2805	749	790	722	264	786	837	440	7401
Összesen ...	63422	122	28005	7897	6739	5727	1748	6291	7043	3979	67551

Az olvasóterem július és augusztus hóban zárva volt.

III. TÁBLÁZAT.

A budapesti egyetemi könyvtár tanári dolgozó- és folyóirati termében a használati forgalom az 1902. évben.

Hónap	Az olvasók száma	A használt művek szakok szerint											A használt művek száma		
		A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	Újsyomtatvány	Folyóirat		Kézirat	Vegyes
		Hittudom.	Jogtudom.	Államtud.	Orvostud.	Mathematika és term.-tudom.	Biol. szel.- és nevelés-tud.	Történelem és földrajz	Nyelvészet és irodalom	Egyetemes encycl.					
Január ...	239	16	36	23	8	13	122	54	79	14	—	262	—	—	627
Február ...	264	8	27	14	18	6	93	62	56	—	—	301	—	—	585
Márczius ...	192	10	33	39	5	31	5	29	2	57	—	167	—	—	378
Április ...	361	18	35	9	8	6	49	38	15	13	3	313	—	—	509
Május ...	254	19	29	16	22	12	66	23	28	28	2	304	—	—	549
Június ...	161	6	17	12	6	5	44	35	17	7	1	188	1	—	339
Július ...	35	5	9	1	1	1	—	11	6	—	—	112	—	—	146
Augusztus	11	4	1	5	1	—	—	4	3	3	—	28	—	—	49
Szeptemb.	182	3	28	14	2	10	10	13	—	26	—	116	—	—	222
Október ...	338	21	21	21	10	11	23	31	18	19	3	195	—	—	375
November	352	17	36	21	12	10	52	37	44	14	5	351	—	—	599
Deczember	245	10	30	20	13	3	58	24	70	9	1	228	—	—	446
Összesen ...	2434	137	302	195	106	108	522	361	338	190	17	2565	1	—	4842

IV. TÁBLÁZAT.

A budapesti egyetemi könyvtár könyvkölcsönzési forgalma
az 1902. évben.

H ó n a p	A kölsönzők száma	A kölcsön- vett művek száma
Január	695	1003
Február	681	1032
Márczius	550	739
Április	571	877
Május	540	762
Június	402	548
Július	82	119
Augusztus	36	48
Szeptember	327	560
Október	593	942
November	485	824
Deczember	569	907
Összeg	5531	8361